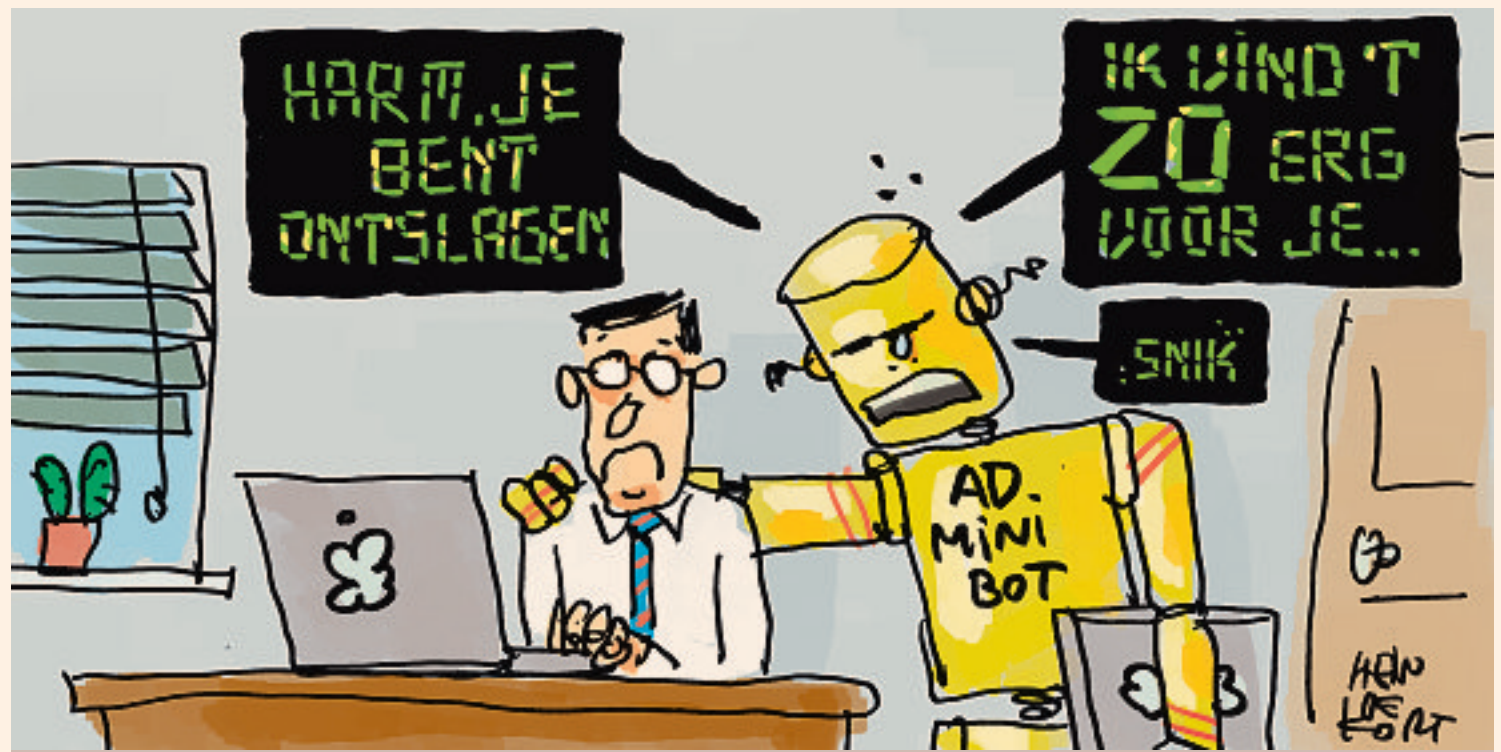


Gebruik kunstmatige intelligentie voor behalen maatschappelijke doeleinden

Europa moet inzetten op algoritmes die deugden als moed en empathie stimuleren



ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËELE DAGBLAD

Marc Steen

We kunnen ons in Europa onderscheiden van de Verenigde Staten en China door ons te richten op een humane aanpak van kunstmatige intelligentie. In de VS wordt de technologie vooral ingezet door bedrijven voor commerciële doeleinden. In China wordt gaat het om gebruik voor de totalitaire doeleinden van de overheid. Laten we in Europa kunstmatige intelligentie inzetten voor maatschappelijke doeleinden. Wat dat betreft ben ik het helemaal eens met het betoog van FD-essayist Saskia Nijs (1 juni).

De Europese Commissie maakt €9,2 mrd vrij voor het programma 'Digitaal Europa', over algoritmen, data en cyberveiligheid. Laten we een flink deel daarvan besteden aan de ontwikkelen van kunstmatige intelligentie die menselijke waardigheid voorop stelt. De boeken van Yuval Noah Harari, *Sapiens* en *Homo Deus*, kunnen ons daarbij helpen.

Harari beschrijft hoe de mensheid in duizenden jaren tijd allerlei intersubjectieve waarheden heeft ontwikkeld: goden, geld,

natiestaten, mensenrechten en meer van dat soort 'dingen'. Die 'dingen' bestaan niet in natuurkundige zin, maar wel in praktische zin, omdat grote groepen mensen erin geloven. Zo konden mensen piramiden bouwen en wetten produceren. Verder beschrijft hij hoe we op dit moment informatietechnologie en biotechnologie combineren; we integreren computerfuncties in onze lichamen en delegeren menselijke taken aan AI. Het tijdperk van mensen lijkt voorbij. Dit is echter niet het moment om bij de pakken neer te zitten. Ik denk dat Harari ons ook een oplossing aanbiedt.

Die mensenrechten, die ontstaan niet vanzelf. Maar als we er voldoende energie in steken, dan kunnen we ze laten bestaan, in praktische zin. Als we ons zorgen maken over de versmelting van mens en machine, en de toenemende macht van kunstmatige intelligentie dan kunnen we mensenrechten als kompas gebruiken voor de ontwikkeling en

Wat doen de algoritmes van YouTube met de autonomie van kinderen?

toepassing van die technologie.

Een dergelijke gedachtegang staat verwoord in een recent stuk van de European Group on Ethics in Science and New Technologies. Die groep wil menselijke waardigheid, mensenrechten en ethische principes als leidraad gebruiken.

Het is tijd voor een humanistische renaissance. Laten we kritisch kijken naar de praktijken van bedrijven en overheden die data verzamelen, er algoritmes op los laten en ons manipuleren. Als mensen op Facebook in filterbubbels zitten en nepnieuws lezen, wat blijft er dan over van solidariteit en democratie? Als kinderen op YouTube filmpjes zien die steeds vreemder worden (daar zorgt het algoritme voor, om hun aandacht vast te houden), wat doet dat met hun autonomie en veiligheid? Als tieners hun best moeten doen om leuk over te komen op Snapchat en Instagram, wat betekent dat voor hun eigenwaarde en diversiteit? In handhaving en rechtsgang worden nu data en algoritmen gebruikt waarin discriminatie verstopt zit, waardoor rechtvaardigheid onder druk staat.

Nu is het moment om in te grijpen. Op politiek niveau is de Algemene Verordening Gegevensbescherming alvast een goed voorbeeld, inclusief het 'recht

op uitleg'. Bedrijven zullen hun verdienmodellen moeten omvormen: weg van gratis-met-advertenties gebaseerd op engagement (maar het lijkt meer op verslaving), en naar producten en diensten die autonomie en diversiteit ondersteunen, en waarvoor mensen willen betalen.

Hiervoor kunnen we inspiratie halen uit het werk van Shannon Vallor, professor aan Santa Clara University in Silicon Valley. In *Technology and the Virtues* beschrijft ze hoe we technologie kunnen gebruiken voor het cultiveren van deugden zoals zelfbeheersing, moed, empathie, zorg en burgerschap. U en ik zullen ons meer bewust moeten worden van hoe kunstmatige intelligentie ons leven binnensluipt en er kritisch mee omgaan.

Dan hebben we hopelijk over een paar jaar menswaardige algoritmen in onze producten en diensten, net zoals we nu biologische bananen of fair-tradespijkerbroeken hebben. Daarmee bouwen we in Europa voort op onze humanistische traditie en kunnen we ons succesvol onderscheiden van de VS en van China.

Marc Steen is senior onderzoeker bij TNO en zo betrokken bij het onderzoeksprogramma Verantwoorde waardecreatie met big data.